

M.A.M.A....

JESSICA SMITS
1521756
CMD 4.1
THE NARRATIVE

Concept “M.A.M.A...”

10 jaar en chronisch ziek. De toekomst lijkt gevuld te zijn met pijn en eindeloze ziekenhuisbezoeken. Het is onzeker of er ooit nog een moment komt om mee te kunnen doen met leeftijdsgenoten.

Dan verschijnt de kans om deel te nemen aan een experiment dat het lijden kan verminderen. Honderden vragen en interviews met allerlei verschillende doctoren, alleen of met ouders, moeten worden doorstaan.

Uiteindelijk wordt de verklaring door iedereen ondertekend. Het is duidelijk wat er gaat gebeuren en waarom. Iedereen is er klaar voor.

Ik weet het zeker, dit is geen leven,
maar slechts overleven.

Eindelijk is de dag daar,
ik zet de helm op,
de pijn verdwijnt,
en mijn dromen beginnen...

INTRODUCTIE

Nadat ik de kinderen het conceptverhaal van “M.A.M.A...” uitgelegde, reageerde A. direct met de opmerking: “Ik zou liever wakker zijn dan dromen.” Voor A. was het idee dat je erachter komt dat je moeder een robot is, niet prettig, zelfs als je ziek zou zijn.

Dit leidde tot mijn volgende vraag aan de groep: “Kun je je voorstellen wat je zou doen als je heel ziek bent en niet meer naar school, theater of vriendjes kan gaan?” B. antwoordde dat ze dan liever wél zou dromen: “...Want in een droom kan echt alles gebeuren. "Dat is veel leuker dan in een bed zitten.” Sloot C. zich bij haar aan: “Ik zou ook liever dromen, als je heel ziek bent heb je wel pijn in het echt, maar ben je wel ‘weg’ als je droomt [...] Dat is wel fijner, denk ik, voor jezelf”.

Dit onderzoek is geschreven naar aanleiding van de minor: “4.1 The Narrative”. Het uiteindelijke eindproduct van deze minor zal een theaterscript zijn, dat gebruikt gaat worden voor de eindproductie van de kidsgroep (8-12 jaar) van de theatervereniging: “Theaterwerkplaats Zie”. De onderstaande probleemstelling en onderzoeksvragen zal ik nader behandelen in dit document.

Doelstelling: Het maken van een theaterstuk dat zowel spanning en angst oproept, als geschikt is voor kinderen vanaf 8 jaar.

Probleemstelling: Hoe kan je een theaterstuk maken dat zowel spanning en angst oproept, als geschikt voor kinderen vanaf 8 jaar?

Onderzoeksvragen:

1. Hoe wordt een 'thriller' gedefinieerd en welke criteria worden gebruikt om dit genre te classificeren?
2. Welke verschillende storytelling-technieken kan je gebruiken om spanning en ongemak bij de lezer te creëren?
3. Hoe verwerken kinderthrillers deze storytelling technieken en wat passen ze aan om het kindvriendelijk te houden?
4. Hoe gaan kinderboeken en films om met het thema dood?
5. Conclusie

Methoden:

- Literatuurstudie
- Best/good practices
- Interview

INHOUDSOPGAVE

Introductie.....	1
Inhoudsopgave	2
Vraag 1	3
Vraag 2	4
Vraag 3	5
Vraag 4	8
Conclusie	10
Bijlage A: Bronnenlijst.....	11

VRAAG 1

Hoe wordt een 'thriller' gedefinieerd en welke criteria worden gebruikt om dit genre te classificeren?

“The underlying question in every Thriller story is: ‘How do we deal with ever-present and often incomprehensible forces of evil in everyday life?’ (Guild, 2023).”

Hoewel eenduidige criteria voor een thriller niet gemakkelijk te vinden zijn op het internet, heb ik vanuit verschillende bronnen de volgende criteria samengesteld:

1. **Spanningsopbouw en plot:** Een thriller moet een donker, aangrijpend verhaal vertellen, met een geleidelijke opbouw van spanning om de lezer emotioneel en psychologisch betrokken te houden. (MasterClass, 2022).
2. **Onthullingen tot het einde:** Het verhaal moet het publiek in onwetendheid houden tot aan het einde, waar cruciale onthullingen pas op het laatste moment plaatsvinden om de spanning te behouden (2022).
3. **Bepaalde humor:** Thrillers bevatten meestal weinig tot geen humor elementen, wat bijdraagt aan de duistere en meeslepende aard van het verhaal (2022).
4. **Veiligheidsgevoel:** Het hoofdpersonage in een thriller heeft vaak een sterk verlangen naar veiligheid, waar de lezer zich mee kan identificeren (Guild, 2023).
5. **Overwinning op het kwaad:** In een thriller wordt de hoofdpersoon geconfronteerd met een antagonist die het kwaad belichaamt, het centrale conflict draait om de zoektocht naar het verslaan van dit kwaad (2023).
6. **Genre-Blend:** Thrillers combineren vaak elementen van verschillende genres, zoals actie, horror en detective (Guild, 2023; “Thriller (genre)”, 2023)
7. **Emotionele impact:** Thrillers hebben als doel emoties bij het publiek op te roepen, zoals spanning, opwindend of verrassing, om zo een intense leeservaring te bieden (MasterClass, 2022; “Thriller (genre)”, 2023).

Concluderend, een thriller is spannend, houdt informatie achter, bevat weinig humor en wordt veelal gecombineerd met verschillende genres. Tot slot roept een thriller vrijwel altijd emoties op bij het publiek.

VRAAG 2

Welke verschillende storytelling-technieken kan je gebruiken om spanning en ongemak bij de lezer te creëren?

Zoals we uit de criteria hierboven kunnen afleiden wordt een thriller gekenmerkt door zijn donkere en meeslepende aard. Dit gevoel wordt bereikt door spanning te creëren, te behouden en zorgvuldig op te bouwen. Welbekende en veel gebruikte storytelling-technieken die daarvoor gebruikt worden zijn:

1. **Controleren van informatie:** Hoeveel, wanneer en op welke manier je informatie je vrijgeeft, zorgt ervoor dat de vraag van het verhaal niet in één keer wordt beantwoord.
2. **Rode haringen (red herring):** Deze techniek brengt de lezer op een dwaalspoor door ze af te leiden van het daadwerkelijke onderwerp. Als je dit goed uitvoert, zullen lezers positief verrast worden door de waarheid.
3. **Plotwendingen:** Je wilt de lezer niet direct misleiden, maar ze wel scherp houden. Onverwachte plotwendingen zorgen ervoor dat het verhaal de lezer verrast.
4. **Onbetrouwbare vertellers:** Een onbetrouwbare verteller creëert momenten waarop de lezer het verhaal en het gezichtspunt in twijfel trekt
5. **Cliffhangers:** Door cliffhangers aan het einde van hoofdstukken, vaak tijdens hoogtepunten van de actie te plaatsen, houdt het de lezers nieuwsgierig naar het vervolg.

(MasterClass, 2022; “Red herring”, 2023; “Thriller (genre)”, 2023; “Unreliable narrator”, 2023).

Spanning creëer je ook doordat het publiek zich kan inleven in het personage, hierdoor vergroot de immersie en voelt alles echter aan. Wanneer dit samengaat met het **controleren van informatie**, door het publiek meer informatie te geven dan het hoofdpersoonage zelf, ziet het publiek vaak het gevaar aankomen, maar kan er niets aan doen. Het publiek wacht in spanning af wat er zal gebeuren met het hoofdpersoonage. Deze manier van informatie controleren noemen we **suspense** (Corsius et al., 2017).

Een andere manier om spanning teweeg te brengen is door gebruik te maken van de **rode haringen**, **plotwendingen** en **het controleren van informatie**. Wanneer het publiek evenveel weet als de personages, weten ze niet wat er komt of wanneer iets zal gebeuren. Hierdoor blijf je als kijker afwachtend kijken, vaak word je als kijker misleid of op een dwaalspoor gezet waardoor je de uiteindelijke wending niet ziet aankomen. Je wordt overvallen en schrikt. Deze manier van spanning wordt vaak gebruikt in horrorfilms en heet **surprise** (Corsius et al., 2017).

Op het moment dat je publiek kan voorspellen wat er komen gaat wordt de spanning verlaagd. Als er telkens een zombie uit iedere hoek tevoorschijn springt, zal het publiek dit bij de volgende hoek verwachten en niet of minder schrikken. Een gouden regel om mee te nemen: wissel surprise en suspense met elkaar af (Corsius et al., 2017).

Kortom, je kan door verschillende storytelling-technieken te gebruiken of combineren, informatie manieren manipuleren om spanning op te bouwen en vast te houden bij de lezer.

VRAAG 3

Hoe verwerken kinderthrillers deze storytelling technieken en wat passen ze aan om het kindvriendelijk te houden?

In dit hoofdstuk zal ik de criteria die in vraag 1 zijn vastgesteld voor een thriller en de storytelling-technieken uit vraag 2 onder een andere loep nemen. Het uiteindelijke theaterstuk moet geschikt zijn voor kinderen vanaf 8 jaar. Hoe maken kinderthrillers het verhaal spannend maar nog steeds geschikt voor kinderen? Om dit te onderzoeken, heb ik een selectie gemaakt uit een online lijst met spannende kinderverhalen, films en series die bedoeld zijn voor kinderen van 8 jaar en ouder (Van Aken, 2021):

Tim Burton:

- Corpse Bride
- Nightmare Before Christmas

Paul van Loon:

- Griezelsbus

Anjali Taneja:

- Het Huis Anubis

TIM BURTON

In de films van Tim Burton wordt veel gewerkt met **extreme absurditeit** en **overdrijving**; gekke lichamen en rare sociale normen. Dit schept afstand tussen de kijker en de hoofdpersoon, waardoor identificatie minder plaatsvindt. Op de afbeelding rechts zie je skeletten en dode wezens. Door de gekke verhoudingen van lichaam en hoofd ziet het er sneller grappig uit dan eng. Op alle foto's zie je dit fenomeen terugkomen.

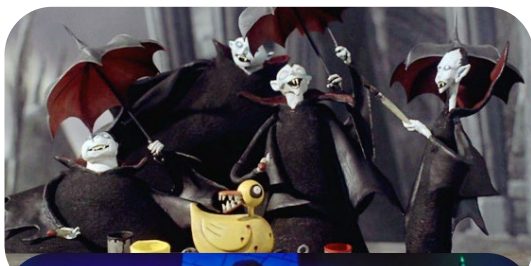
Wat verder opvalt aan de stijl van Tim Burton is dat de films duidelijk gebruik maken van **kleurverschillen**. In Corpse Bride (rechts) ziet de 'echte wereld' er donker en somber uit; er is weinig kleur. Wanneer Victor naar het land van de doden gaat, wordt alles kleurrijk en vrolijk. Hetzelfde geldt voor The

Nightmare Before Christmas

(links). In beide films leren de hoofdpersonages iets in de kleurrijke wereld dat ze meenemen naar huis.

Tot slot, door het gebruik van **stop-motion** animatie krijgt alles een meer 'houderigere' beweging. Dit zorgt opnieuw voor een scheiding tussen realiteit en fantasie, iets waar kinderen sneller moeite mee hebben.

In beide films varieert de spanning, met zowel hoge als lage pieken. Wel wordt er gespeeld met informatie, soms weet je meer als de hoofdpersoon en soms niet, suspense en surprise lopen dus door elkaar. Er vinden schrikmomenten en plotwendingen plaats, echter zijn dit er weinig. Wat niet gedaan wordt is de kijker op een dwaalspoor zetten of misleiden.

PAUL VAN LOON

In de boeken van Paul van Loon is er sprake van humor. Hij noemt zijn eigen schrijfstijl zelfs '**grumor**'; griezelen met humor (*De Officiële Website Van Paul Van Loon*, z.d.). Net als Tim Burton maakt ook Paul van Loon gebruik van **absurditeit**, maar dit uit zich in **onverwachte gebeurtenissen**. Op het einde van 'De Griezelsbus 1', verandert karakter Onnoval in een weerwolf die de kinderen wilt opeten. Liselore, een onopvallend meisje in de bus, schiet hem dood met een zilveren kogel. ("De Griezelsbus", 2023).

De enge personages in de film 'De Griezelsbus' zijn opzettelijk overdreven en stereotiep neergezet. Ze worden gekenmerkt door overdreven make-up, bizarre stemmen en opvallende kleding (rechts).

In spannende scènes, wordt gebruik gemaakt van veel achtergrondgeluid, je ziet niet waar het geluid vandaan komt.

De hoofdpersoon ziet het gevaar wel al aankomen, voordat het publiek dat ziet. Hier ervaar je duidelijk het 'surprise' element; je weet, voelt en ziet dat er iets gaat gebeuren, maar niet wat of wanneer.

Op het moment dat het monster te zien is, zie je als publiek alleen een zwart silhouet. Tijdens het gevecht zie je ook alleen silhouetten bewegen en bekijk je het conflict van een afstand achter tralies. Hier wordt informatie achtergehouden, waardoor de kijker zelf kan invullen wat er gebeurt. Dit is het gebruik van suspense; je wacht af wat er gebeurt met het hoofdpersoon

Tot slot, een opvallend kenmerk aan de schrijfstijl van Paul van Loon is dat met name de volwassen mensen komedische en stereotypische rollen spelen, terwijl de kinderen het gevaar aangaan, verslaan en heel 'serieuze' zijn.

ANJALI TANEJA

'Het Huis Anubis' was een populaire tv-serie op Nickelodeon (2006-2008), echter bevat de serie 404 afleveringen ("Het Huis Anubis (originele serie)", 2023), wat het lastig maakt om de stijl en storytechnieken duidelijk te analyseren. Het Huis Anubis heeft ook enkele films, waarvan ik 'Anubis en het Pad der 7 Zonden' heb onderzocht.

Wat we vooral zien in zowel de serie als de film, is dat de personages duidelijke **stereotype rollen** hebben: grapjas, nerd, pestkop, slijmbal, kakker, naïef meisje, ijdele jongen etc... Ondanks dat de karakters tieners zijn en door acteurs van ongeveer die leeftijd worden gespeeld, ogen ze nog steeds relatief 'kinderlijk' (rechts).

Op het moment dat er iets spannends gebeurt in de film is er al snel erna een kort **'comic relief'** moment. Bijvoorbeeld: als er een fout wordt gemaakt tijdens een taak, spreekt er een stem: *"gezwinde spoed is ook niet goed."* Waarop de grapjas antwoordt: *"hou je kop! Oké? Je maakt me zenuwachtig, vriend."* (rechts). Dit zorgt voor een kort ademmoment en een onderbreking van de spanningsboog.

In de film wordt vaak geschakeld tussen verschillende perspectieven, hierdoor heb je als lezer bijna altijd meer informatie dan de hoofdpersonen zelf. Er is nagenoeg geen gebruik van surprise op een aantal 'onverwachte' handelingen door personages of schrikmomenten na (er staat opeens een geest op de weg). Het huis Anubis maakt vooral gebruik van suspense, je ziet het gevaar aankomen en wilt weten hoe het afloopt.

Concluderend uit alle casestudies, door gebruik te maken van verschillende soorten humor: absurditeit, overdrijving, stereotypen en 'comic relief', beïnvloeden schrijvers en auteurs de mate van inleving en realiteit van een spannende situatie. Door de spanningsboog gedurende het verhaal te onderbreken, matigen ze de hoeveelheid spanning in een kinderverhaal. Ten slotte wordt de spanning vooral verhoogd door suspense en niet door surprise.

VRAAG 4

Hoe gaan kinderboeken en films om met het thema dood?

Om dit onderzoek af te sluiten wil ik me verdiepen hoe ik het thema dood bespreekbaar kan maken met de kinderen die aan het stuk werken. Ondanks dat het thema dood niet expliciet in het verhaal wordt benoemt, wordt er wel op een subtiele en symbolische wijze naar verwezen. Omdat de kinderen moeten begrijpen waar het stuk over gaat, kan het voorkomen dat hier tijdens het maakproces vragen of opmerkingen over ontstaan. Hoe gaan kinderboeken en films dus om met het thema dood?

Faro (2022) heeft in zijn onderzoek een aantal subconcepten van de dood opgesteld om inzicht te krijgen in hoe goed jonge kinderen het concept van de dood begrijpen. Als ze alle concepten begrijpen snappen ze evenveel van de dood als een volwassene:

Onomkeerbaarheid: het inzicht dat de dood permanente is.

Onvermijdelijkheid: het inzicht dat **alle** levende wezens uiteindelijk zullen sterven.

Toepasselijkheid: het begrip dat **alleen** levende wezens kunnen sterven; auto's gaan niet dood, maar kapot en kunnen gerepareerd worden.

Beëindiging: het inzicht dat alle lichaamsfuncties stoppen bij overlijden; iemand die dood is heeft geen water nodig.

Causaliteit het inzicht dat de dood wordt veroorzaakt door het stoppen van alle lichaamsfuncties; door ouderdom verslijt het hart en lichaam.

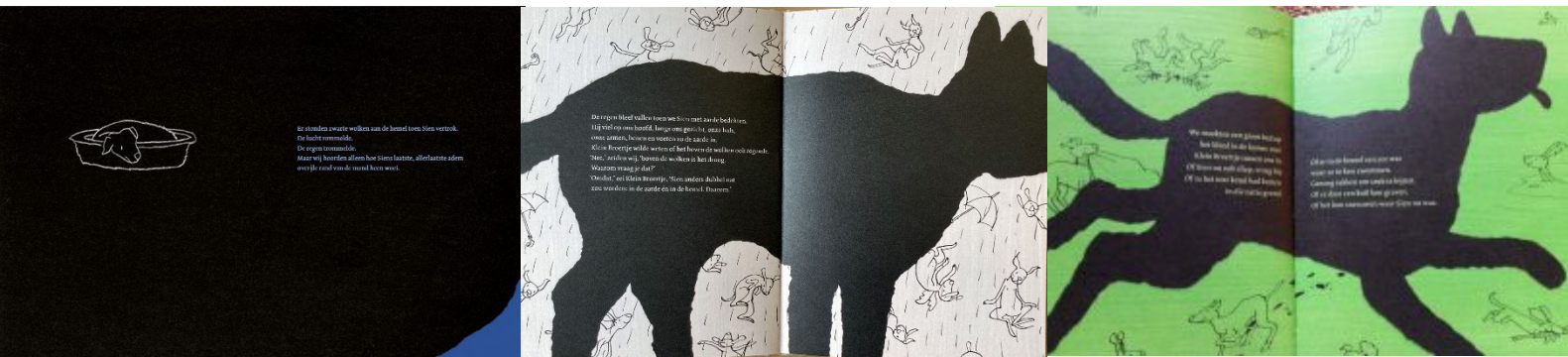
De conclusie is dat vanaf een jaar of 3 kinderen beginnen te snappen dat de dood permanent is. Vanaf een jaar of 8 begrijpen kinderen alle concepten en snappen dus evenveel van de dood als een volwassene.

Vanaf ongeveer negen jaar zijn kinderen sterk bezig met sociale verwachtingen. Ze zijn bang om de aansluiting met leeftijdgenoten te verliezen als ze hun gevoelens tonen of praten over overlijden. Het is belangrijk dat kinderen vragen mogen stellen en kunnen praten over de dood (De Vos, 2011).

Ook in een filmpje van NOS Jeugdjournaal (2022) waarbij kinderen in de klas les krijgen over de dood, wordt meerdere malen door de kinderen beaamd dat 'erover praten' belangrijk is en dat er niet een ander onderwerp wordt aangesneden.

Ten slotte heb ik ook gekeken naar de samenvattingen van 2 boeken: "Siens Hemel" en "Ballade van de Dood".

Siens Hemel versterkt het gevoel van 'open communiceren' ook door de illustraties in het boek. Die beginnen als een zwarte vlek, maar bladzijde naar bladzijde merk je dat je steeds verder uitzoomt totdat je Sien zelf ziet. De illustraties worden steeds kleurrijker naar het einde van het boek. Dit geeft weer dat rouw niet fijn voelt, maar hoe meer je het een plekje geeft hoe beter het gaat (Friso, 2022; Tak, 2022).

Ten slotte laat de auteur van Siens Hemel ook duidelijk merken dat het ‘kleine broertje’ veel vragen heeft: “Regent het boven de wolken?” met als reden: “Omdat Sien anders dubbel nat zou worden, in de aarde én in de hemel”. Verder vraagt hij of Sien ook slaapt, of ze het niet koud had in de natte grond, of er in de hemel een zee was waar ze in kon zwemmen etc... er wordt niet altijd antwoord gegeven op die vragen, maar ze mogen er wel zijn. Het biedt een inkijk in de belevenswereld van jonge kinderen, waar ze zich zorgen om maken en hoe ze het verwerkingsproces doorgaan.

In de “Ballade van de Dood” hanteert een meer symbolische benadering om het verlangen van de koning om aan de dood te ontkomen te belichten:

De koning is bang voor de dood en ziet het als een levensbederver. Hij stelt aan zijn geleerden de vraag: “Waarom gaan we dood?”. Niemand heeft daar antwoord op, uiteindelijk stelt een geleerde voor dat de koning wellicht met de dood moet leren leven. De koning was niet blij met dit antwoord, en smeedt een plan om de dood gevangen te nemen. Dit plan lukt en het volk viert jaren en jaren feest, echter omdat niemand meer dood gaat, vervelt iedereen zich en doet gevaarlijke dingen: van ravijnen springen, stoeien met leeuwen, oorlog voeren etc... Het werd steeds drukker en drukker op de wereld. Uiteindelijk was de lol er vanaf, en verlangde iedereen naar de rust van de dood. Op voorstel van zijn geleerden besloot de koning om de dood te bevrijden. Hij maakte als eerste de kooi open, om als eerste te sterven in de armen van de dood, zijn angst was nu verdwenen. Het volk was opnieuw blij: “lang leve de dood.”

Uiteindelijk erkent de koning dat de dood een natuurlijk onderdeel van het leven is en dat het vermijden ervan tot problemen leidt (Meinderts et al., 2019).

De verhalen en het filmpje winden geen doekjes om het thema verlies en dood, er worden vragen gesteld en emoties getoond. Het is belangrijk voor kinderen om te begrijpen en te verwerken wat er gebeurt wanneer iemand sterft: “Wat is de dood?”. Metaforen van ‘slapen’ of ‘weg op vakantie’ zijn niet meer van deze tijd.

CONCLUSIE

Om een theaterstuk te creëren dat zowel eng als spannend is, maar ook geschikt voor kinderen, zijn er verschillende ontwerpeisen bepaald uit het onderzoek.

1. De vorm van het eindproduct is een **volledig uitgewerkt theaterscript** geschreven voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar oud.
2. Om het **verhaal, inhoud** en **structuur** in het **gewenste genre** te schrijven voor een jong publiek vanaf 8 jaar, zal rekening gehouden worden met de volgende punten:
 - a. Het verhaal wordt geschreven in het **thrillergenre**, rekening houdend met de opgestelde criteria uit vraag 1.
 - b. Door middel van de **storytelling-technieken** wordt informatie op verschillende manieren gemanipuleerd ten behoeve van spanningsopbouw. Vooral het achterhouden of juist vertellen van informatie creëert suspense en/of surprise. Ten slotte zullen plotwendingen en rode haringen ook meegenomen worden in het schrijfproces.
 - c. De spanning zal worden gereguleerd door middel van verschillende soorten **humor**: absurditeit, overdrijving, stereotypen en 'comic relief', zodat het niveau aansluit op kinderen vanaf 8 jaar. Op deze manier is het doel de spanningsbogen kort te houden en door middel van suspense, in plaats van surprise, de spanning te creëren.
3. Een onderliggende thema van het verhaal gaat over het **accepteren van de dood**. Het is belangrijk dat er tijdens het maakproces geen metaforen worden gebruikt voor de dood, maar hier open communicatie over bestaat.

Het combineren van deze ontwerpeisen zal leiden tot een eindproduct dat zowel eng en spannend als kindvriendelijk is, waarbij het thema dood op een open en accepterende manier kan worden besproken tijdens het maakproces.

BIJLAGE A: BRONNENLIJST

- Ballade van de Dood*. (2023, 18 februari). <https://www.kinderboekenjuf.nl/ideeen-mini-leesles/onderbouw/ballade-van-de-dood/>
- Corsius, P., De Jong, T., & Markies, M. (2017). *Storytelling voor professionals*.
- De Griezelbus. (2023). In *Wikipedia*.
https://nl.wikipedia.org/wiki/De_Griezelbus#De_Griezelbus_1
- De officiële website van Paul van Loon*. (z.d.). Kinderboeken.nl. Geraadpleegd op 21 september 2023, van <https://www.kinderboeken.nl/auteur/paul-van-loon/>
- De Vos, T. (2011, december). *Rouw bij jonge kinderen* (Door Opvoedadvies.nl). Opvoedadvies.nl. <https://www.opvoedadvies.nl/rouwkind.htm>
- Fandom. (z.d.). *Het Huis Anubis*. Anubis Wiki. Geraadpleegd op 19 oktober 2023, van https://anubis.fandom.com/nl/wiki/Het_Huis_Anubis
- Faro, L. (2022). Prentenboeken. *Pallium*, 24(3), 10–13. <https://doi.org/10.1007/s12479-022-0951-4>
- Friso, J. (2022, 12 februari). *Siens hemel - Bazarow*. Bazarow - Alles over boeken. <https://bazarow.com/recensie/siens-hemel/>
- Guild, S. G. (2023, 1 februari). *Thriller genre: the blending of action, crime, and horror stories*. Story Grid. <https://storygrid.com/thriller-genre/>
- Het Huis Anubis (originele serie). (2023). In *Wikipedia*. Geraadpleegd op 20 oktober 2023, van [https://nl.wikipedia.org/wiki/Het_Huis_Anubis_\(originele_serie\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Het_Huis_Anubis_(originele_serie))
- Kijkwijzer. (z.d.). *het huis anubis*. Geraadpleegd op 19 oktober 2023, van <https://www.kijkwijzer.nl/series/het-huis-anubis/>
- MasterClass. (2022, 2 september). *Writing 101: What is the thriller genre? Definitions and Examples of Thriller in Literature - 2023 - MasterClass*.
<https://www.masterclass.com/articles/writing-101-what-is-the-thriller-genre-definitions-and-examples-of-thriller-in-literature>
- Meinderts, K., Jekkers, H., & Duivenvoorde Uitvaartzorg. (2019, 31 januari). *Ballade van de Dood. Duivenvoorde Uitvaartzorg*. <https://www.duivenvoorde-uitvaartzorg.nl/wp-content/uploads/2019/02/ballade-van-de-dood-senioren-magazine-januari-2019.pdf>
- NOS Jeugdjournaal. (2022, 12 februari). *Kinderen krijgen les over de dood* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=pL8ixgSDjM8>
- Red herring. (2023). In *Wikipedia*. https://nl.wikipedia.org/wiki/Red_herring
- Tak, B. D. (2022, 12 mei). *Siens hemel* (Door Leesfeest). Leesfeest.
<https://www.leesfeest.nl/boek/siens-hemel/>
- Thriller (genre). (2023). In *Wikipedia*. [https://en.wikipedia.org/wiki/Thriller_\(genre\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Thriller_(genre))
- Unreliable narrator. (2023). In *Wikipedia*. https://en.wikipedia.org/wiki/Unreliable_narrator
- Van Aken, L. (2021, 1 januari). Mamaliefde.nl. *Mamaliefde*.
<https://www.mamaliefde.nl/griezelfilm-kind-horror-film-netflix/>
- Woorden.org. (z.d.). Woorden.org. Geraadpleegd op 19 september 2023, van <https://www.woorden.org/woord/theaterstuk>